

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NESĄŽININGOS PREKYBOS PRAKTIKOS ŽEMĖS ŪKIO
IR MAISTO PRODUKTŲ TIEKIMO GRANDINĖJE DRAUDIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONIŲ NESĄŽININGŲ VEIKSMŲ
DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. XI-626 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 9-1, 11, 12, 14, 15 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 9-3, 9-4 STRAIPSNIAIS IR PRIEDU ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSISKAITYMO UŽ ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJĄ ĮSTATYMO
NR. VIII-1422 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13 IR 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 178, 589
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 179 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS
ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(TAP NR. 20-1715(5); TAIS NR. 20-5007(7))**

2021-03-22 Nr. NV-507

Vilnius

1. Projektų rengėja – Žemės ūkio ministerija (kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija).

2. Projektų tikslas – perkelti į nacionalinę teisę Direktyvos 2019/633/ES dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje nuostatas, kartu papildyti galiojantį teisinį reglamentavimą, siekiant užkardyti nesąžiningą prekybos žemės ūkio ir maisto produktais praktiką, įtvirtinti veiksmingą, atgrasantį sankcijų skyrimo mechanizmą ir sumažinti derybinės galios disbalansą tarp maisto tiekimo grandinės dalyvių.

3. Dabartinė situacija:

- Lietuvoje (ir kitose ES šalyse) gana dažnai pasireiškia derybinės galios disbalansas (pusiausvyros nebuvimas) tarp žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjų ir šių produktų pirkėjų. Tokia derybinės galios asimetrija nulemia nesąžiningos prekybos praktikos pasireiškimą, kai didesni ir daugiau derybinių galių turintys produktų pirkėjai siekia nusistatyti sau naudingas sąlygas pirkimo–pardavimo sutartyse. Smulkūs tiekėjai dažnai yra nepajėgūs susitarti dėl lygiaverčių prekybos sutarties sąlygų su stambesniais pirkėjais. Nors nesąžiningos prekybos praktikos mastas ir dėl to patiriami tiekėjų nuostoliai nėra tiksliai žinomi, tačiau pažymima, kad derybinės galios asimetrijos problemos mastas yra didelis, ji ypač akivaizdi mažmeninės prekybos sektoriuje.
- Iki šiol Lietuvoje nėra priimto specialaus įstatymo (kaip naujasis **Nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymas (NPPDI)**), reglamentuojančio nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų draudimus žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjų atžvilgiu, išskyrus **Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymą (MPĮNVDI)**, kuris riboja tik didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių, kurių bendrosios metinės pajamos neviršija 40 mln. Eur (t. y. penkių didžiųjų prekybos tinklų), tam tikrus draudžiamus veiksmus maisto prekių tiekėjų atžvilgiu.
- MPĮNVDI įtvirtintas maksimalus 120 000 Eur baudos dydis už nustatytus pažeidimus, lyginant su didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių gaunamomis pajamomis, yra itin mažas (sudarytų tik apie 0,007-0,040 proc. nuo gautų bendrųjų metinių pajamų), nebeatlieka atgrasymo funkcijos, neužtikrina tiekėjų ir minėtų įmonių interesų pusiausvyros.
- **Atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatyme** (Atsiskaitymo įstatymas) nėra sąvokų „greitai gendantys žemės ūkio ir maisto produktai“ ir „žemės ūkio ir maisto produktai“

apibrėžimų.

- Atsiskaitymo įstatyme nustatyta, kad žemės ūkio produkcijos pirkimo–pardavimo sutartyse, sudaromose ūkio subjektų, už Vyriausybės nustatytą tam tikrą žemės ūkio produkciją atsiskaitymo terminas negali būti ilgesnis negu 30 ar 60 k./d. nuo nustatytos perkamos žemės ūkio produkcijos gavimo dienos. Taip pat nustatyta, kad atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją terminas negali būti ilgesnis negu 60 k./d. nuo perkamos žemės ūkio produkcijos gavimo dienos atsiskaitant už tą žemės ūkio produkciją, kuriai Vyriausybė nenustato atsiskaitymo termino, išskyrus atvejus, kai dėl to žemės ūkio produkcijos pirkimo–pardavimo sutartyje aiškiai susitariama kitaip ir kai tai yra objektyviai pagrįsta ir nėra nesąžininga žemės ūkio produkcijos pardavėjo atžvilgiu.
- Atsiskaitymo įstatyme nustatyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija tikrina, ar žemės ūkio produkcijos pirkėjai, laikydamiesi teisės aktų reikalavimų, atsiskaito su šios produkcijos pardavėjais. Jis aiškiai nereglamentuoja, jog nustatytų atsiskaitymo už produkciją terminų būtina laikytis ir tais atvejais, kai yra pasirenkamas netiesioginis atsiskaitymo būdas – faktoringas.
- Šiuo metu **Administracinių nusižengimų kodekso (ANK)** 179 str. nustatyta administracinė atsakomybė juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims už atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją tvarkos pažeidimus, kas užtraukia jiems piniginę baudą, kurios dydis priklauso nuo susidariusių pradelstų skolų dydžio.

4. Projektų esmė: siūloma į teikiamus NPPDĮ ir MPĮNVDĮ projektus perkelti Direktyvos 2019/633/ES nuostatas (turi būti perkeltos iki 2021-05-01), papildant šiuo metu galiojančią teisinį reguliavimą, bei paskirti šių įstatymų vykdymui dvi priežiūros institucijas: **Konkurencijos tarybą** – dėl MPĮNVDĮ priežiūros, **VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrą** – dėl NPPDĮ priežiūros. Taip pat, Atsiskaitymo įstatymo projekto nuostatas suderinti su NPPDĮ projekto nuostatomis, o ANK įstatymo projekto nuostatas – su Atsiskaitymo įstatymo nuostatomis.

Esminiai numatomo teisinio reguliavimo elementai:

- **NPPDĮ projektu** siūloma:
 - nustatyti žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjų ir pirkėjų veiklos vykdytojų grupes; draudžiamos nesąžiningos prekybos praktikos, taikomos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje, veiksmų sąrašą ir tokios nesąžiningos prekybos praktikos draudimą; draudžiamų veiksmų priežiūrą; priežiūros institucijos funkcijas ir teises; pažeidimų tyrimo, bylų nagrinėjimo tvarką; atsakomybės už NPPDĮ pažeidimus taikymo tvarką;
 - įteisinti, kad NPPDĮ taikomas nesąžiningos prekybos praktikai, numatant draudimus pirkėjams taikyti vėluojančius mokėjimus tiekėjams, kai tokius produktus parduoda tiekJėjai, kurių metinė apyvarta per praėjusius finansinius metus sudaro nuo 1 Eur iki 350 mln. Eur, ir kai šiuos produktus perka pirkėjai, nepriklausomai nuo jų apyvartos dydžio;
 - žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjus ir pirkėjus (pagal jų metines apyvartas) suskirstyti į 5 veiklos vykdytojų grupes. Šiose grupėse esantiems žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjams bus draudžiama taikyti į tas pačias grupes patenkantiems tiekėjams nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus;
 - nustatyti, kad nesąžiningos prekybos žemės ūkio ir maisto produktais praktikos draudžiami veiksmai taip pat bus taikomi ir didelę rinkos galią turinčioms mažmeninės prekybos įmonėms (šiuo metu veiklą vykdančioms 5 didiesiems mažmeninės prekybos tinklams);
 - nustatyti, kad NPPDĮ nuostatos turės būti taikomos ir paslaugoms, kurias žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjai (išskyrus pirkėjus, kurių metinė apyvarta per praėjusius finansinius metus yra 2 mln. Eur ir mažiau) teiks šių produktų tiekėjams;

- nustatyti, kad draudžiami nesąžiningos prekybos praktikos veiksmai, išskyrus dėl pavėluotų mokėjimų tiekėjams, nebūtų taikomi žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjams, kurių metinė apyvarta per praėjusius finansinius metus yra 2 mln. Eur ir mažiau;
- nustatyti, kad NPPDĮ nebus taikomas ir žemės ūkio ir maisto produktų tiekėjams, kurių metinė apyvarta per praėjusius finansinius metus sudarys 350 mln. Eur ir daugiau;
- nustatyti draudžiamą nesąžiningos prekybos praktiką, susijusią su pavėluotais mokėjimais tiekėjams, jeigu žemės ūkio ir maisto produktų pirkėjas (nepriklausomai nuo jo metinės apyvartos dydžio) ją norėtų taikyti ar taikytų šių produktų tiekėjui (kai jo metinė apyvarta sudaro nuo 1 Eur iki 350 mln. Eur), atsižvelgiant į tai, ar pirkimo–pardavimo sutartyje yra numatytas/nenumatytas reguliarus žemės ūkio ir maisto produktų tiekimas;
- įtvirtinti NPPDĮ projekte (be draudimo pirkėjui taikyti pavėluotus mokėjimus tiekėjui) ir kitus projekto 4 str. 2 d. nurodytus 8 pirkėjui kategoriškai draudžiamus nesąžiningos prekybos žemės ūkio ir maisto produktais praktikos veiksmus tiekėjo atžvilgiu;
- nustatyti, kad NPPDĮ projekto 4 str. 5 d. nurodyti 6 draudžiamos nesąžiningos prekybos praktikos veiksmai taip pat yra draudžiami, jeigu dėl tokios praktikos tiekėjas ir pirkėjas nebuvo iš anksto aiškiai ir nedviprasmiškai susitarę ir toks susitarimas nebuvo patvirtintas rašytinėje pirkimo–pardavimo sutartyje arba vėliau sudarytoje sutartyje;
- apibrėžti žemės ūkio ir maisto produktų priskyrimo prie greitai gendančių žemės ūkio ir maisto produktų nuostatas;
- nustatyti, kad NPPDĮ projekto nuostatų laikymosi priežiūrą, taikytiną tiekėjams ir pirkėjams, išskyrus didelę rinkos galią turinčias mažmenines prekybos įmones, atliks priežiūros institucija – VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra (toliau – Agentūra);
- suteikti įgaliojimus Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, kad ji pagal Agentūros, Konkurencijos tarybos, tiekėjų ir pirkėjų prašymus atliktų žemės ūkio ir maisto produktų priskyrimo prie „greitai gendančių žemės ūkio ir maisto produktų“ kategorijos vertinimą ir dėl to teiktų rekomendacinio pobūdžio išvadas bei konsultacijas;
- įtvirtinti proporcingą, veiksmingą ir atgrasantį sankcijų skyrimo mechanizmą, nustatant:

1) už NPPDĮ projekto 4 str. 1 d. nurodytų draudžiamų nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų (susijusių su pavėluotais mokėjimais tiekėjui) taikymą, pirkėjui skiriama bauda, kuri apskaičiuojama vadovaujantis trimis etapais: **pirmuoju etapu** apskaičiuojamas **pradinis baudos dydis**, kuris yra 7 proc. nuo susidariusios pradelstų skolų tiekėjui sumos; **antruoju etapu** apskaičiuojamas **bazinis baudos dydis**, atsižvelgiant į **pažeidimo trukmę**; **trečiuoju etapu**, nustačius bazinį baudos dydį, apskaičiuojamas **skiriamos baudos dydis**, atsižvelgiant į atsakomybę lengvinančias ir (arba) sunkinančias aplinkybes. Nustačius lengvinančias ir (arba) sunkinančias aplinkybes bei įvertinus jų skaičių ir reikšmingumą, bazinis baudos dydis mažinamas iki 50 proc. arba didinamas iki 50 proc., tačiau skiriamos baudos dydis negali būti mažesnis kaip 200 Eur ir ne didesnis kaip 20 proc. nuo susidariusios pradelstų skolų tiekėjui sumos;

2) už draudžiamus nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus, nurodytus NPPDĮ projekto 4 str. 2 ir 5 d., kuriuos taiko pirkėjai, išskyrus didelę rinkos galią turinčias mažmenines prekybos įmones, skiriama bauda iki 0,7 proc. nuo gautų pardavimo pajamų einamaisiais metais ar per kalendorinių mėnesių, iš eilėsėjusių vienas paskui kitą, trukmę (tačiau neviršijant dvylikos mėnesių laikotarpio), bet ne mažiau kaip 500 Eur;

3) baudos dydis apskaičiuojamas ir skiriamas pirkėjui vadovaujantis trimis etapais: **pirmuoju etapu** apskaičiuojamas **pradinis baudos dydis**, kuris yra 0,05 proc. nuo pirkėjo pardavimo pajamų; **antruoju etapu** apskaičiuojamas **bazinis baudos dydis**, sumažinant arba padidinant apskaičiuotą pradinį baudos dydį, atsižvelgiant į **pažeidimo pobūdį, trukmę ir mastą**. Esant lengvam pažeidimo pobūdžiui (sunkumui), trumpai pažeidimo

trukmei ir mažam pažeidimo mastui bazinis baudos dydis pirkėjui bus santykinai nedidelio dydžio (beveik visais atvejais 500 Eur), **trečiuoju etapu**, nustačius bazinį baudos dydį, apskaičiuojamas pirkėjui **skiriamos baudos dydis**, atsižvelgiant į nustatytas atsakomybę lengvinančias ir (arba) sunkinančias aplinkybes. Nustačius tokias aplinkybes bei įvertinus jų skaičių ir reikšmingumą, bazinis baudos dydis mažinamas iki 50 proc., tačiau jis turi būti ne mažesnis kaip 500 Eur, arba didinamas iki 50 proc., o kai toks pat pažeidimas buvo pakartotinai padarytas per vienus metus nuo NPPDI nustatytos baudos paskyrimo pirkėjui baudos bazinės baudos dydis didinamas iki 100 proc. – t. y. Pirkėjui su 100 mln. Eur pardavimo metinėmis pajamomis bauda gali siekti ir iki 700 tūkst. Eur.

• **MPINVDI projektu** siūloma:

- išplėsti tiekėjų, kuriems būtų taikoma MPINVDI apsauga prieš didelę rinkos galią turinčias mažmeninės prekybos įmones, skaičių. Tuo tikslu siūloma vietoj dabartinės 40 mln. Eur metinių pajamų ribos nustatyti 350 mln. Eur pardavimo pajamų (apyvartos) ribą, taip pat papildyti nuostata, kad nustatant tiekėjų pardavimo pajamas turi būti skaičiuojamos visų susijusių ūkio subjektų pajamos;
- nustatyti, kad MPINVDI taikomas didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų santykiams, kai vienas iš jų, arba jie abu yra įsisteigę ES;
- patikslinti sąvokos „*maisto prekių ir gėrimų tiekėjas*“ apibrėžtį ir joje aiškiau sureglamentuoti, kad maisto prekių ir (arba) gėrimų tiekėjas taip pat yra ir žemės ūkio ir (ar) maisto produktų gamintojas arba fizinis ar juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, nepriklausomai nuo jų įsisteigimo vietos. Įvesti naują sąvoką „*pardavimo pajamos*“, kuri apibrėžtų, kad pardavimo pajamos – pajamos, gaunamos iš įprastinės ūkinės veiklos: žemės ūkio ir maisto produktų pardavimo, kitų prekių pardavimo ir (ar) paslaugų teikimo;
- nustatyti, kad draudžiami veiksmai, nustatyti NPPDI, bus taikomi ir didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų santykiams. Įtvirtinti kolizinę normą – jeigu mažmeninės prekybos įmonė pažeidžia MPINVDI ir (ar) NPPDI nuostatas, ji atsako MPINVDI nustatyta tvarka;
- nustatyti, kad mažmeninei prekybos įmonei draudžiama reikalauti iš tiekėjų, kad jie priimtų iš įmonės (pirkėjos) grąžinamas neparduotas maisto prekes, nesumokėjus tiekėjui už šias neparduotas prekes ar nesumokėjus už prekių pašalinimą, arba abiem atvejais, išskyrus negreitai gendančias supakuotas maisto prekes, jeigu jos yra saugios, kokybiškos, galioja ne mažiau kaip 1/3 nustatyto tinkamumo vartoti termino arba jų tinkamumo vartoti terminas neribojamas ir dėl jų grąžinimo yra išankstinis susitarimas;
- nustatyti, kad jeigu pirkėjas reikalauja iš tiekėjo mokesčio už tai, kad tiekėjas galėtų savo produktus sandėliuoti, demonstruoti, tiekti rinkai, taip pat už produktų reklamą, rinkodarą, tiekėjo prašymu pirkėjas privalo raštu pateikti tiekėjui informaciją apie mokėjimus, o tam tikrais draudžiamos prekybos atvejais, jeigu nebuvo iš anksto susitarta tiekimo sutartyje, pirkėjas privalo pateikti tiekėjui dar ir išlaidų sąmatą bei tos sąmatos pagrindimą;
- nustatyti, kad **Konkurencijos taryba** priziūri, kaip didelę rinkos galią turinčios mažmeninės prekybos įmonės laikosi NPPDI reikalavimų, tiek, kiek jie taikomi 5 prekybos tinklams;
- įtvirtinti nuostatą dėl priežiūros institucijų bendradarbiavimo tarpusavyje ir ES mastu;
- nustatyti teisę gamintojų organizacijoms, kitų tiekėjų organizacijoms ir tokių organizacijų asociacijoms pateikti (tiekėjo prašymu ir jo interesais) pareiškimą Konkurencijos tarybai dėl pažeidimo tyrimo, jei tokios organizacijos yra nepriklausomi pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, taip pat pakartotinio kreipimosi su tuo pačiu pareiškimu į Konkurencijos tarybą (po jos atsisakymo priimti dėl formalių trūkumų) sąlygos;

- įtvirtinti papildomą atsisakymo pradėti pažeidimo tyrimą pagrindą, t. y. jeigu „pareiškimas priskirtas mažos rizikos galimų pažeidimų grupei ir neatitinka Konkurencijos tarybos patvirtintų administracinių veiklos prioritetų“;
- nustatyti teises, kurias turėtų Konkurencijos tarybos įgaliojti pareigūnai, atlikdami tyrimą dėl nesąžiningos prekybos praktikos veiksmų taikymo;
- sudaryti sąlygas Konkurencijos tarybai veiksmingiau tirti nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus, suteikiant teisę priimti nutarimą taikyti laikinasias priemones, taip pat vykdant tyrimą gauti teismo leidimą įeiti į ūkio subjekto patalpas ir atlikti susijusias patikras;
- įtvirtinti proporcingą, veiksmingą ir atgrasantį sankcijų skyrimo mechanizmą, nustatant:
 - 1) už **NPPDI projekto 4 str. 1 d.** nurodytus pažeidimus, **susijusius su pavėluotais mokėjimais tiekėjams**, didelę rinkos galią turinčiai mažmeninei prekybos įmonei skiriama bauda, kuri apskaičiuojama **tokia tvarka**: pirmiausia nustatomas **pradinis baudos dydis**, kuris yra lygus **7 proc.** nuo susidariusios pradelstų skolų tiekėjui sumos, po to apskaičiuojamas **bazinis baudos dydis**, atsižvelgiant į **pažeidimo trukmę**, ir galiausiai apskaičiuojamas **skiriamos baudos dydis**, atsižvelgiant į atsakomybę lengvinančias ir (arba) sunkinančias aplinkybes. Nustačius tokias aplinkybes bei įvertinus jų skaičių ir reikšmingumą, bazinis baudos dydis mažinamas iki 50 proc. arba didinamas iki 50 proc., tačiau skiriamos baudos dydis negali būti mažesnis kaip 200 Eur ir ne didesnis kaip **20 proc.** nuo susidariusios pradelstų skolų tiekėjui sumos;
 - 2) už **MPINVDI projekto 3 str. 1–3 d.** nurodytus draudžiamus nesąžiningos prekybos praktikos veiksmus didelę rinkos galią turinčioms mažmeninės prekybos įmonėms skiriama bauda **iki 0,7 proc.** nuo jų gautų metinių pardavimo pajamų praėjusiais finansiniais metais. Skiriamos baudos dydis įmonei (pirkėjui) apskaičiuojamas tokia tvarka: pirmiausia apskaičiuojamas **pradinis baudos dydis**, kuris yra **0,05 proc.** nuo gautų pardavimo pajamų praėjusiais finansiniais metais. Po to nustatomas **bazinis baudos dydis**, kuris apskaičiuojamas pradinį baudos dydį didinant arba mažinant, atsižvelgus į pažeidimo pobūdį, trukmę ir mastą. Pradinis baudos dydis dauginamas iš kiekvienam iš pažeidimo kriterijų (pobūdžio, trukmės ir masto) nustatyto koeficiento, kuris gali būti nuo 0,22 iki 1,78; galiausiai apskaičiuojamas **skiriamos baudos dydis** – bazinį baudos dydį didinant arba mažinant iki 50 proc., atsižvelgus į lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes;
- suteikti tiekėjams ir pirkėjams teises ginčus dėl nesąžiningų veiksmų taikymo spręsti naudojantis alternatyviais ginčų sprendimo būdais, nurodytais NPPDI projekte;
- numatyti pareigą Konkurencijos tarybai teikti Agentūrai, Vyriausybės paskirtai teisinio reguliavimo stebėseną koordinuojančiai institucijai metines ataskaitas apie savo veiklą, susijusią su įstatymo priežiūra.
- **Atsiskaitymo įstatymo projektu** siekiama išsaugoti šiuo metu galiojančius trumpesnius atsiskaitymo už parduotą žemės ūkio produkciją (kuri pagal NPPDI nepriskiriama prie greitai gendančių žemės ūkio ir maisto produktų) terminus. Taip pat siūloma nustatyti, kad žemės ūkio produkcijos pirkimo–pardavimo sutartyse ar susitarimuose, susijusiuose su bet kokios formos finansavimo paslaugų, įskaitant netiesioginį atsiskaitymo būdą – **faktoringą**, teikimu ūkio subjektams, negali būti sąlygu, leidžiančių nesilaikyti šiame įstatyme nustatyto atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją terminų ar juos viršyti.
- **ANK įstatymo projektu** siekiama pripažinti netekusiu galios ANK 179 str., kuriame šiuo metu yra numatyta administracinė atsakomybė juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims už atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją tvarkos pažeidimus, priklausomai nuo susidariusios pradelstos skolos tiekėjui dydžio. Taip pat pakeisti ANK 178 str. 1 d., ją papildant patikslintomis ANK 179 str. 4 d. nuostatomis, bei atlikti 589 str. 23, 66 ir 82 punktų techninius pakeitimus, suderinant Žemės ūkio ministerijos, Valstybinės mokesčių

inspekcijos ir savivaldybių administracijų įgaliojimus su Atsiskaitymo įstatymo ir ANK įstatymo projektų nuostatomis.

Projektų nauda ir įgyvendinimo kaštai:

- numatoma, kad priėmus Projektus bus pagerintos verslo subjektų konkurencinės sąlygos, sustiprės tiekėjų apsauga nuo nesąžiningos prekybos praktikos, aiškiai apibrėžus nesąžiningos prekybos praktikos draudimų sąrašą, teisinė sistema taps aiškesnė ir suprantamesnė. Padidės sutartinių santykių skaidrumas ir lygių galimybių konkuruoti rinkoje užtikrinimo laipsnis, tiekėjai galės patikimiau prognozuoti piniginius srautus ir planuoti investicijas;
- NPPDĮ projekte nurodytų nuostatų dėl sudarytų žemės ūkio ir maisto produktų pirkimo–pardavimo sutarčių peržiūros (galimo tikslinimo) įgyvendinimas produktų tiekėjams ir pirkėjams (kurių yra 2633) sudarytų vienkartinę 23269,14 Eur administracinę naštą. MPĮNVDĮ projekte nurodytų nuostatų dėl sudarytų žemės ūkio ir maisto produktų pirkimo–pardavimo sutarčių peržiūros (galimo tikslinimo) įgyvendinimas produktų tiekėjams ir pirkėjams (kurių yra 244) sudarytų vienkartinę 2156,35 Eur administracinę naštą;
- pažymėtina, kad priežiūros institucijų veiklai vykdyti 2021–2023 metais bus reikalingi papildomi valstybės biudžeto asignavimai dėl priimtų įstatymų įgyvendinimo: **VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrai** – lėšų poreikis 2021 m. – 214 tūkst. Eur, 2022 m. – 616 tūkst. Eur ir 2023 m. – 566 tūkst. Eur (planuojama įsteigti 20 etatų); **Konkurencijos tarybai** vienkartinėms išlaidoms reikėtų 6 tūkst. Eur, o veiklos palaikymo sąnaudoms – kasmet po 34,1 tūkst. Eur; **Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai** priskiriamoms vertinimo institucijos funkcijoms vykdyti – kasmet po 59,7 tūkst. Eur.

5. Derinimas:

- klausimas buvo aptariamas **2021-02-02 Tarpinstituciniame pasitarime**, po kurio įvertinę priimtus sprendimus, Projektų rengėjai teikė Vyriausybei svarstyti patikslintus Projektus;
- atsižvelgiant į **2021-02-24 Vyriausybės pasitarime** (Protokolo Nr. 13) priimtą sprendimą (*pavesti Žemės ūkio ministerijai pakartotinai suderinti su Ekonomikos ir inovacijų ministerija įstatymų projektų nuostatas, susijusias su sankcijomis už vėluojančius atsiskaitymus su tiekėjais, patikslinti aiškinamąjį raštą pagal Finansų ministerijos pastabas ir iki Vyriausybės posėdžio pateikti Vyriausybei patobulintą įstatymų projektų paketą*) ir įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas, parengti patikslinti Projektai buvo apsvarstyti 2021-03-05 įvykusiame žemės ūkio ministro įsakymu sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės posėdyje, taip pat 2021-03-05 aptarti kitos tarpinstitucinės darbo grupės posėdyje su socialiniais partneriais ir suinteresuotų asociacijų (*Žemės ūkio rūmų, Lietuvos daržovių augintojų asociacijos, Lietuvos žemės ūkio tarybos (jai atstovavo Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija), Lietuvos šiltnamių asociacijos, Lietuvos grūdų perdirbėjų asociacijos, Lietuvos mėsos perdirbėjų asociacijos, Lietuvos paukštininkystės asociacijos, Lietuvos pienininkų asociacijos „Pieno centras“, Lietuvos prekybos įmonių asociacijos ir kt.*) atstovais. Vadovaudamasi 2021-03-16 tarpinstitucinės darbo grupės posėdyje pasiektu bendru sutarimu, Žemės ūkio ministerija **pakartotinai** teikia **patikslintus** Projektus ir jų lydimočius dokumentus;
- patikslintuose projektuose atlikti pakeistų nuostatų suderinimai: NPPDĮ projekto 21 str. 2 d. nuostatos dėl pavėluotų mokėjimų tiekėjams **yra suderintos** su MPĮNVDĮ projekto 13 str. keičiamo įstatymo 12 str. 3 d. nuostatomis dėl pavėluotų mokėjimų tiekėjams; **atsižvelgta** į Finansų ministerijos pakartotinai pateiktas pastabas, patikslinant Projektų aiškinamąjį raštą;

- **lieka neatsižvelgta** į šias Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Konkurencijos tarybos pateiktas pastabas:
 - dėl **Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės** pastabos, kad siūlomas teisinis reguliavimas (numatant NPPDĮ projekto nuostatų laikymosi priežiūrą pavesti VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrai – suteikti viešojo administravimo (ūkio subjektų veiklos priežiūros) funkcijas) neatitinka Vyriausybės nutarimu patvirtintų Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių. ŽŪM pažymi, kad nepaisant to, jog Agentūra yra viešoji įstaiga, ji veikia ir atsiskaito kaip biudžetinė įstaiga, jos veikla yra finansuojama iš valstybės biudžeto lėšų. Pagal Viešojo administravimo įstatymo nuostatas, Agentūra yra priskiriama prie viešojo administravimo subjektų, nes „<...> vykdo ūkio subjekto veiklos priežiūrą ir <...> atlieka ūkio subjekto veiklos patikrinimus, <...> vadovaudamasi Vyriausybės patvirtintu Gairių dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijų atlikimo aprašu.“ Taip pat pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nuostatas, Agentūra yra priskiriama prie viešojo sektoriaus subjektų, nes atlieka įstatymų nustatytas viešojo administravimo funkcijas.
 - dėl **Konkrencijos tarybos** siūlymo už MPĮNVDĮ pažeidimus nustatyti 0,075 proc. pradinį baudos dydį (o ne 0,05 proc.) nuo įmonės metinių pardavimo pajamų ir iki 1 proc. maksimalų baudos dydį (o ne iki 0,7 proc.) nuo įmonės metinių pardavimo pajamų. ŽŪM pažymi, kad sprendimas neatsižvelgti į šį siūlymą priimtas kartu su EIM, nes, siekiant atsižvelgti į LPĮA kompromisinius siūlymus dėl MPĮNVDĮ ir NPPDĮ projektų tobulinimo, buvo nuspręsta juose suvienodinti pradžinius baudų dydžius (nustatant po 0,05 proc.), bei juose sumažinti maksimalius baudų dydžius iki 0,7 proc. (vietoje anksčiau siūlytų iki 1,0 proc.).
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė savo išvadoje **atkreipia dėmesį į išliekančią aktualią pastabą** dėl NPPDĮ projektu siūlomo nustatyti teisinio reguliavimo laikymosi priežiūros funkcijų pavedimo VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrai, taip pat pateikė kelias **tikslinamojo ir redakcinio pobūdžio** pastabas.

6. Atitikimas Vyriausybės programai – Projektai tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina, tačiau atitinka įtvirtintus žemės ir maisto ūkio konkurencingumo didinimo, ūkininkų rinkos padėties (derybinės galios maisto tiekimo grandinėje) stiprinimo siekius.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektus pakartotinai aptarti Tarpinstituciniame pasitarime, iki kurio Projektų rengėjai įvertins Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2021 m. kovo 18 d. išvadoje Nr. NV-490 pateiktas papildomas pastabas ir pasiūlymus.

Atsižvelgiant į Žemės ūkio ministerijos ketinimus peržiūrėti VŠĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros vykdomas viešojo administravimo funkcijas ir priimti atitinkamus sprendimus, kad šios funkcijos būtų vykdomos biudžetinės įstaigos prie ministerijos, siūlytina Projektų rengėjams pristatyti šio klausimo esmę.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lrv.lt